

Впровадження інноваційних технологій в освіту передбачає ініціативність науково-педагогічних колективів ЗВО, що проявляється в їх здатності до самостійних та активних дій в науковій, методичній, організаційній та виховній діяльності. Саме ініціативи окремих викладачів і науково-педагогічних колективів є запорукою інноваційності ЗВО, вираженої в запровадженні нетрадиційних методик викладання, інформаційно-комунікаційних та педагогічних технологій. Однак така ініціативність повинна бути не просто соціальною ініціативою, але вмотивованою та підтриманою з боку як керівництва ЗВО, так і органів місцевої влади, бізнес-структур, держави діяльністю.

Таким чином, від творчого потенціалу й ініціативності науково-педагогічних колективів ЗВО безпосередньо залежить розвиток інноваційних процесів вищої освіти.

Література:

1. Загіка О. О. Інноваційне навчальне середовище – запорука професійної компетентності та конкурентоспроможності випускника птнз. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32310052.pdf> (дата звернення: 17.03.2021).

2. Артюшина М. В., Романова Г. М., Пуховська Л. П. Сучасні педагогічні технології професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників. Інститут професійно-технічної освіти НАПН України. URL: https://kneu.edu.ua/userfiles/erasm/Article_Artyushina2C_Romanova2C_Pukhovska.pdf (дата звернення: 17.03.2021).

УДК 378.1

ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗГІДНО СУЧАСНИМ ВИМОГАМ СУСПІЛЬСТВА

*Догадайло Я.В., к.е.н., доцент,
svetlicwork@gmail.com*

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Дослідження фірми McKinsey показали, що технічний прогрес може залишити 375 млн осіб без роботи до 2030 року внаслідок здійснення нової автоматизації. Тому щоб не залишитися за бортом, буде необхідно мати адекватну і затребувану кваліфікацію, тим більше що деякі навички не втратять актуальності ще довго [1]. На підставі проведених раніше досліджень був сформований перелік вимог до випускників вітчизняних вищих навчальних закладів по спеціальності «Менеджмент», згідно

якому випускник повинен мати наступні навички: діяти при відсутності вказівок; приймати усвідомлені відповідальні рішення в умовах невизначеного майбутнього; працювати в команді; працювати з великими обсягами інформації; самостійно здобувати та застосовувати знання на практиці для вирішення проблем; гнучко адаптуватися в мінливих життєвих ситуаціях; спілкуватися, взаємодіяти, переконувати, впливати на людей; саморозвитку, безперервного навчання; емоційного інтелекту; когнітивної гнучкості, мультикультурності, багатомовності, критичного мислення та високої здатності до перенавчання та самовдосконалення [2].

Розвиток цих навичок забезпечить комплексний підхід щодо організації наукової діяльності здобувача вищої освіти, що полягає у поєднанні проектної технології з активізацією участі конкурсах освітнього характеру при одночасному урізноманітненні якісного набору конкурсів. Під час роботи над проектною технологією «звична для викладача й студентів предметна форма організації знань поступається проблемній, адже саме вирішення певної проблеми розвиває інтерес студента до даного питання, вимагає залучення набутих міждисциплінарних знань, збагачує індивідуальний досвід проектної діяльності студента» [3]. Саме ця технологія забезпечить застосування фактичних знань та набуття нових, в результаті самоосвіти, при здійсненні навчання як в аудиторії так і поза нею. Метою проектного методу є розвиток творчих навиків у науково-дослідницькій роботі, отримання навичок пошуку релевантної інформації, в тому числі, з використанням фактичних даних про результати роботи підприємства, інтеграція знань та розвиток аналітичного мислення. Автор приєднується до думки вчених про те що «Організація самостійної роботи – не особиста справа студента, а управлінська функція викладача» [4]. Тому пропонується насамперед активізувати участь ЗДВО у конкурсах освітнього та практичного характеру, керуючи при цьому якісним складом конкурсів. Наприклад, прийняття участі ЗДВО у конкурсах на регіональному, всеукраїнському та міжнародному рівнях забезпечить формування впевненості у досконалості та універсальності власних вмінь та навичок у майбутніх фахівців з менеджменту.

Організація науково-дослідної роботи студентів на кафедрі здійснюється за такими напрямками: науково-дослідна робота в навчальному процесі; участь у виконанні бюджетних досліджень; виступи з доповідями про отримані за допомогою виконання науково-дослідних робіт наукові результати на семінарських заняттях; участь у

конкурсах наукових студентських робіт на регіональному, всеукраїнському та міжнародному рівнях; участь у наукових студентських конференціях на регіональному, всеукраїнському та міжнародному рівнях; публікація тез доповідей; публікація наукових статей участь в організації та здійсненні всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених, що проводить кафедра менеджменту та участь у наукових гуртках. Також під час виконання науково-дослідницької роботи студенти проходять практику у підприємствах автомобільного транспорту, це дозволяє їм апробувати одержані ними результати в реальних умовах господарювання. Даний підхід носить комплексний характер і містить крім знанієвої компоненти поведінковий аспект, тобто систему соціальних, моральних і професійних орієнтирів, що дозволяють випускнику продуктивно діяти як у професійній, так і непрофесійній сфері. Такий підхід може стати основою для побудови практико-орієнтованої освіти. А також відповідає сучасним вимогам суспільства щодо підготовки випускників-менеджерів.

У 2019-2020 навчальному році здобувачі вищої освіти (ЗДВО) традиційно закріплювалися за викладачами та одержували індивідуальне завдання на розробку теми дослідження (проектний метод). Тематика наукових робіт розглядається та затверджується на засіданні кафедри. Напрямки тем ЗДВО 4 року навчання у 2019-2020 можна розподілити на чотири напрямки: менеджмент організацій (37%), менеджмент персоналу та маркетинг (32%), логістичний менеджменту (21%), економіка і фінанси АТП (10%). В цілому теми за двома напрямками розподілилися майже рівномірно – по 37% та 32% відповідно «Менеджмент організацій» та «Менеджмент персоналу та маркетинг». Знизилася питома вага наукових досліджень за напрямками «Логістичний менеджмент». В цілому теми за двома напрямками розподілилися майже рівномірно – по 37% та 32% відповідно «Менеджмент організацій» та «Менеджмент персоналу та маркетинг». Знизилася питома вага наукових досліджень за напрямками «Логістичний менеджмент». Науково-дослідна робота ЗДВО починається з вивчення дисципліни «Основи наукових досліджень». Далі проводяться семінари ЗДВО з науково-дослідницької роботи, на яких ЗДВО розповідають та оговорюють результати своїх наукових досліджень у вигляді виступів та дискусій. Експериментальну частину наукового дослідження виконується ЗДВО під час проходження виробничої практики. В магістратурі ЗДВО вивчають дисципліну «Методологія і організація

наукових досліджень». Питання про хід виконання робіт по НДРС розглядаються на засіданні кафедри. Контроль ходу виконання НДРС проводиться при складанні звітів, заліків; поточний контроль проводився керівниками НДР на семінарах.

Наприкінці 4 та 5 років навчання ЗДВО складають залік з НДР, також під час навчання вони приймають участь у виконанні робіт по бюджетній та госпдоговірній тематиці кафедри, розробляють разом з викладачами окремі питання. Кращі роботи студентів рекомендуються для представлення на студентську наукову конференцію та для участі у Всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт. Загальна кількість доповідей ЗДВО кафедри на студентській конференції ХНАДУ в 2019-2020 навчальному році збільшилася на 20% (6 доповідей). В ній прийняло участь 6 іноземних ЗДВО з чотирьох країн: Туркменістан, Марокко, Кот-д'Івуар та Китай. В звітному періоді кількість іноземців, які прийняли участь у конференції, збільшилася на 50% у порівнянні з минулим 2018-2019 навчальним роком. Конференцію було проведено в on-line режимі у зв'язку із запровадженням в Україні карантину.

Кращі роботи ЗДВО третього, четвертого та п'ятого років навчання брали участь у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт 2019-2020 навчального року, за результатами якого переможцями стали 7 здобувачів вищої освіти кафедри менеджменту. Окрім того здобувачі вищої освіти брали участь у XIV Харківському регіональному конкурсі студентських наукових робіт – всього прийняло участь 14 учасників та 6 стали переможцями. Також по кафедрі менеджменту під час 2019-2020 навчального року у інших конференціях та семінарах з публікацією тез доповіді або статті прийняло участь 133 здобувача вищої освіти, серед яких 13 були визнані переможцями, та були відзначені дипломом з відповідним ступенем. У навчальному 2019-2020 році всього здобувачами опубліковано: 72 статті (62 статі самостійно та 10 статей у співавторстві з викладачем, у тому числі у наукових фахових виданнях та зарубіжних виданнях) та 34 тез доповідей матеріалів конференцій (30 самостійно та 4 у співавторстві з викладачем).

21 листопада 2019 р. кафедрою менеджменту було проведено п'яту Всеукраїнську науково-практичну конференцію здобувачів вищої освіти та молодих вчених «Сучасні напрямки розвитку економіки і менеджменту на підприємствах України». В роботі конференції прийняли участь 329 учасників з 20 областей України та з Республіки Білорусь, серед яких найактивнішу участь прийняли п'ять: Харківська,

Київська, Дніпропетровська, Львівська області та Республіка Білорусь. В цілому на конференцію подано 291 тезу доповідей (в т.ч. сторонніми організаціями – 228 тез). Для участі в конференції було надіслано тези доповідей з 66 вищих навчальних закладів України та п'яти вищих навчальних закладів Республіки Білорусь. Викладачами кафедри менеджменту та студентами для участі в організованій конференції було підготовлено 51 доповідь. Молоді дослідники підготували 291 доповідь, в яких обговорювалися сучасні тенденції розвитку підприємств України та інших країн. Викладачами кафедри менеджменту та ЗДВО для участі в організованій конференції було підготовлено 51 доповідь.

Наведена висока результативність науково-дослідницької роботи здобувачів вищої освіти в 2019-2020 році свідчить про ефективну комплексну організацію науково-дослідницької роботи здобувачів вищої освіти, що надає здобувачам навички використання та створення знань, а це є запорукою якісної підготовки менеджера згідно сучасним вимогам суспільства. Таким чином, на сучасному етапі освіти самостійна науково-дослідна робота здобувача вищої освіти – це одна з найважливіших форм організації навчання, що охоплює різноманітні види індивідуальної та колективної навчальної діяльності, що здійснюється на аудиторних та поза аудиторних заняттях з урахуванням індивідуальних особливостей і пізнавальних можливостей ЗДВО під керівництвом викладача або без його безпосередньої участі й формує пізнавальні здібності студентів, розвиває інтелектуальні здібності студентів та їх дослідницькі вміння; діяти при відсутності вказівок; приймати усвідомлені відповідальні рішення в умовах невизначеного майбутнього; працювати в команді; працювати з великими обсягами інформації; самостійно здобувати та застосовувати знання на практиці для вирішення проблем; гнучко адаптуватися в мінливих життєвих ситуаціях; спілкуватися, взаємодіяти, переконувати, впливати на людей; саморозвитку, безперервного навчання; емоційного інтелекту; когнітивної гнучкості, критичного мислення та високої спрямованості до безперервного перенавчання та самовдосконалення. Саме ці навички дозволять майбутньому випускнику бути конкурентоспроможним. Також необхідно пам'ятати, що організація самостійної роботи це насамперед управлінська функція викладача, а не власна справа ЗДВО.

В статі запропоновано комплексний підхід щодо організації наукової діяльності здобувача вищої освіти, що полягає у поєднанні проектної технології з активізацією участі конкурсах освітнього характеру при одночасному урізноманітненні якісного набору конкурсів.

Окрім того, представлені результати реалізації запропонованого підходу на кафедрі менеджменту ХНАДУ у 2019-2020 навчальному році, які показують дієвість запропонованого підходу в сучасних умовах.

Література:

1. Профессии и сферы деятельности, которые могут стать актуальными после 2025 года. *ВТБ* : веб-сайт. URL: <https://vtbrussia.ru/tech/komu-v-budushchem-zhit-khorosho/> (дата звернення: 29.10.2020).

2. Догадайло Я. В. Навички менеджерів, найбільш затребувані у 2025 році ринком праці. *Взаємозв'язок освіти, науки та виробництва – основа ефективного навчального процесу* : збірн. матер. Всеукр. наук.-метод. конф., 17 квіт. 2020 р. Харків: ХНАДУ, 2020. С. 360–364. URL: <http://dl.khadi.kharkov.ua/course/view.php?id=1167> (дата звернення: 19.10.2020).

3. Третьякова І.В., Дубас Н.В. Метод студентських проєктів – ефективна технологія навчання. *Всеукраїнська науково-методична інтернет-конференція, присвячена Дню заснування закладу освіти*: матер. Всеукр. наук.-метод. інтерн.-конф., 15 жовт. 2019 р. Черкаси : Видавець Ольга Вовчок, 2019. С. 288–291.

4. Зайцева В.П. Організація самостійної позааудиторної роботи студентів на заняттях з хірургії. *Всеукраїнська науково-методична інтернет-конференція, присвячена Дню заснування закладу освіти*: матер. Всеукр. наук.-метод. інтерн.-конф., 15 жовт. 2019 р. Черкаси : Видавець Ольга Вовчок, 2019. С. 267–272.

УДК 378.147

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЯК МЕТОД ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ

*Євченко В.В., к.е.н, доцент,
Lysenko_veronika@ukr.net*

Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Соціально-економічні зміни та інформаційний розвиток всього світового співтовариства потребує перегляду сформованих традицій системи освіти. Ця тенденція проявляється у вигляді протиріч між необхідністю засвоєння людиною нових сфер знань і труднощами їх засвоєння в повному обсязі. У зв'язку з цим актуальними питаннями розвитку вітчизняної освіти в умовах інтеграції в світовий освітній простір є розвиток креативного мислення, впровадження наукових досягнень у відповідність з їх потребою, створення можливостей для перевтілення студента в суб'єкт власної діяльності. Бо тільки спеціаліст з якісною освітою зможе стати активним учасником економічного, соціального і культурного розвитку суспільства.